ANALYSE GEMEENTEFONDSUITKERING NAAR AANLEIDING VAN SEPTEMBERCIRCULAIRE 2022

Het geld dat wij ontvangen van het rijk is op basis van de septembercirculaire 2022 bijgesteld. De gemeentefondsuitkering stijgt, ten opzichte van de meicirculaire 2022, in 2022 met € 1,2 miljoen. Voor 2023 is er een stijging van € 0,4 miljoen aflopende naar € -413.000 in 2025. In 2026 is er een toename van € 357.000. Een aantal van deze extra inkomsten leiden ook tot hogere uitgaven. Dit wordt voor 2022-2026 verwerkt in de begrotingswijzigingen.

Inleiding

De gemeenten worden op basis van circulaires geïnformeerd over het verloop van de gemeentefonds uitkering. Meestal verschijnen jaarlijks drie circulaires. In mei, september en december. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. Dit is de tweede van dit jaar, na de meicirculaire.

De gemeentefondsuitkering bestaat uit drie onderdelen:

1. Algemene uitkering.
2. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen, gesplitst in:
    a. de integratie-uitkering sociaal deelfonds;
    b. de overige integratie- en decentralisatie-uitkeringen
3. Aanvullende uitkeringen (uitkering die gemeenten specifiek krijgen, wij hebben deze niet).

Ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering

In onderstaand overzicht is per uitkeringssoort aangegeven hoe hoog de uitkering voor onze gemeente is op basis van de septembercirculaire 2022 en de brief van de provincie in juli 2022 (waarin afspraken zijn gemaakt over een verdere verduidelijking van de compensatiegelden voor de jeugd). De verschillen worden toegelicht.

(bedragen * € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Berekend op basis van Meicirculaire 2022 zonder onderuitputting + brief provincie juli 2022					
Algemene Uitkering	33.120	35.765	36.606	36.897	33.596
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	3.613	2.667	2.556	2.419	2.311
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	787	140	304	300	300
Berekend op basis van Meicirculaire 2022 zonder onderuitputting + brief provincie juli 2022	**37.519**	**38.572**	**39.467**	**39.616**	**36.207**
Berekend op basis van Septembercirculaire 2022					
Algemene Uitkering	33.973	36.117	36.527	36.466	33.935
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	3.628	2.667	2.556	2.419	2.311
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	1.127	158	322	318	318
Berekend op basis van Septembercirculaire 2022	**38.728**	**38.943**	**39.406**	**39.203**	**36.564**
Verschil					
Algemene Uitkering	853	353	-79	-431	339
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	15	-	-	-	-
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	341	18	18	18	18
Totaal verschil tussen Meicirculaire 2022 zonder onderuitputting + brief provincie juli 2022 en Septembercirculaire 2022	**1.209**	**371**	**-61**	**-413**	**357**

Algemene uitkering

De grootste afwijking tussen de meicirculaire 2022 en de septembercirculaire 2022 zit in de algemene uitkering. In onderstaand overzicht zijn de mutaties in de algemene uitkering weergegeven:

(bedragen * € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Ontwikkeling uitkeringsfactor en basis					
Ontwikkeling uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen	3	199	89	18	-5
Voorschot BCF-plafond 2022	321	-	-	-	-
Nominale ontwikkeling correctie meicirculaire 2022	-	-	-401	-684	-855
Accresontwikkeling	-	154	238	279	333
Eenmalige rijksbijdrage financieringssystematiek	-	-	-	-	907
Ontwikkeling uitkeringsfactor en basis	**324**	**353**	**-74**	**-387**	**380**
Taakmutaties					
Energietoeslag	513	-	-	-	-
Asiel (inburgering)	17	49	38	-	-
Uitvoeringskosten SVB PGB Trekkingsrechten	-	-33	-34	-35	-32
Overige kleine aanpassingen	-2	-17	-9	-9	-9
Taakmutaties	**529**	**-1**	**-5**	**-44**	**-41**
Totaal verschil tussen meicirculaire 2022 + brief provincie juli 2022 en septembercirculai	**853**	**352**	**-79**	**-431**	**339**

Ontwikkeling uitkeringsfactor en uitkeringsbasis

Ontwikkeling uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen

Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis praten we over de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden, enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt, dan zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudiger oplossing, in casu, de daling van de uitkeringsfactor. De ontwikkeling van onze hoeveelheden wijkt af van de landelijke ontwikkeling. Voor 2022 heeft deze afwijking voor ons een positief effect van € 3.000. Voor 2023 ontstaat een positief effect van € 199.000 aflopende naar - € 5.000 in 2026.

Voorschot BTW compensatie fonds (BCF)

Vanaf 2015 wordt het maximaal plafond voor het BTW Compensatie Fonds (BCF) jaarlijks vastgesteld (gerelateerd aan de ontwikkeling van het accres). Als gemeenten en provincies minder BTW claimen dan dit plafond wordt de rest van het bedrag verdeeld via de algemene uitkering. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname.

Echter doordat de VNG heeft ingestemd met het voorstel van het kabinet om het volumedeel van het accres voor de periode 2022-2025 vast te zetten en het IPO niet, worden het gemeente- en provinciefonds per 2022 op verschillende wijze geïndexeerd. Het volume-accres 2022-2025 voor het gemeentefonds is vastgesteld bij de Voorjaarsnota 2022 en wordt alleen nog gewijzigd naar aanleiding van de LPO-ontwikkeling, terwijl het accres voor het provinciefonds meebeweegt met de Rijksuitgaven.

Door de verschillende wijze van indexering van het gemeente- en provinciefonds zal de indexering van het gemeentefonds -deel van het BCF-plafond verschillen van de indexering van het provinciefonds-deel van het BCF-plafond. Daarom wordt de afrekening van de ruimte onder het BCF-plafond voortaan apart verrekend met respectievelijk het gemeente- en provinciefonds. Daartoe zullen de taakmutaties vanuit het rijk naar het gemeente- en provinciefonds apart worden bijgehouden.

Het BCF-plafond bedraagt € 3,68 miljard voor gemeenten in 2021. In de septembercirculaire wordt uitgegaan van verwachte onderschrijding € 320 miljoen. Voor onze gemeente betekent dit een voordeel van € 321.000 in 2022.

Correctie nominale ontwikkeling in de meicirculaire
De gemeente Roerdalen begroot op basis van constante prijzen. Dit betekent dat de loon- en prijsstijgingen voor het komende jaar worden opgenomen. In de meicirculaire 2022 worden deze normaliter bijgesteld. In de septembercirculaire 2022 is hierop een correctie doorgevoerd. Afgelopen jaren is de prijsmutatie Bbp, een officieel indexcijfer van Centraal Bureau Statistiek (CBS) te laag gebleken. Met ingang van de septembercirculaire 2022 is het voorstel te corrigeren van lopende prijzen naar constante prijzen wat de gemeenten via het loon- en prijsaccres (LPO) voor de loon- en prijsontwikkeling gecompenseerd krijgen. Dat is een sluitend systeem. Wel ontstaat er eenmalig een probleem, aangezien we in de meicirculaire 2022 gecorrigeerd hebben op basis van de prijsmutatie Bbp, die te laag was. Vandaar dat voor de jaren 2024-2026 een bijstelling is gedaan. Voor Roerdalen betekent dit een nadeel van - € 401.000 in 2024 oplopende naar - € 855.000 in 2026.

Accresontwikkeling
Via de normeringssystematiek ‘samen trap op en samen de trap af’ wordt de algemene uitkering van het gemeentefonds geïndexeerd, ook wel het accres genoemd.
In de Startnota heeft het kabinet aangegeven nader te bezien of het wenselijk is om het accres stabieler te maken. Het kabinet heeft daarom het voorstel aan de VNG en het IPO gedaan om het volumedeel van het accres voor 2022–2025 vast te zetten. De VNG heeft met dit voorstel ingestemd. Dit betekent dat de accresstanden voor de jaren 2022 tot en met 2025 voor gemeenten slechts nog zullen wijzigen als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Deze loon en prijsontwikkelingen zijn opwaarts bijgesteld op basis van de MEV (macro economische verkenning)-raming van september door het CPB. Dit betekent voor onze gemeente een voordeel van € 154.000 in 2023 oplopende naar € 333.000 in 2026.

Eenmalige rijksbijdrage financieringsmethodiek
Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet voor gemeenten eenmalig € 1 miljard extra in 2026 beschikbaar. Daarvan wordt een bedrag van € 76 miljoen aan het BTW-compensatiefonds toegevoegd en komt € 924 miljoen beschikbaar via de algemene uitkering van het gemeentefonds. Voor gemeente Roerdalen betekent dit een voordeel van € 907.000 in 2026.

<u>Taakmutaties</u>
Taakmutaties zorgen voor een toevoeging of afname van de omvang van de algemene uitkering. Hieronder worden deze apart toegelicht.

Energietoeslag
In de meicirculaire van dit jaar heeft verwerking plaats gevonden van het beschikbaar gestelde bedrag van € 854 miljoen in verband met het verstrekken van een energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen.
In het debat over de Voorjaarsnota op 5 juli jl. heeft het Kabinet aangekondigd het richtbedrag van de eenmalige energietoeslag te verhogen, van € 800 naar € 1300. Het kabinet heeft hiervoor een eenmalig extra budget (van € 550 miljoen) beschikbaar gesteld. Hiervan is € 500 miljoen bestemd voor de ophoging van de energietoeslag en € 50 miljoen voor de extra uitvoeringskosten van gemeenten. De verdeling van deze aanvulling via de algemene uitkering is in deze circulaire verwerkt. Voor de gemeente Roerdalen betekent dit een positief effect van € 513.000 in 2022.

(Mogelijke) Toekomstige ontwikkeling energietoeslag
De energietoeslag bedraagt voor het jaar 2022 in totaal € 1.300 voor mensen die leven van 120% van het sociaal minimum. Tijdens de augustusbesluitvorming is besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 aan deze doelgroep uit te keren. Dit is opgenomen in de Miljoenennota 2023. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, wordt gemeenten de mogelijkheid geboden om € 500 hiervan al in 2022 uit te keren. Gemeenten hebben onder de huidige wetgeving de tijd om de toeslag tot 1 juli 2023 uit te keren. De begroting voor het Gemeentefonds zal hier nog op worden aangepast. Van de € 1,4 miljard voor 2023 is het kabinet voornemens om € 500 miljoen naar 2022 te schuiven, waardoor er € 900 miljoen in 2023 overblijft.

Asiel (inburgering)
In het bestuurlijk akkoord met betrekking tot de opvang van asielzoekers op 26 augustus jl. is afgesproken dat het kabinet voldoende financiële middelen beschikbaar stelt voor integratie. Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is afgesproken het budget voor de inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 op te hogen met respectievelijk € 20, 40 en 30 miljoen. Hiermee worden gemeenten in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden. Voor gemeente Roerdalen betekent dit een voordeel van € 22.000 in 2022, € 49.000 in 2023 en € 38.000 in 2024.

Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten
De VNG en het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) zijn overeengekomen om met ingang van 2023 een structureel bedrag uit te nemen uit het gemeentefonds ten behoeve van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het overeengekomen bedrag van € 27,2 miljoen per jaar is gelijk aan de begrote uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet (€ 7,2 miljoen) en de Wmo (€ 20 miljoen) in 2022. Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS deze afspraak na vier jaar (dus in 2026), op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet en de Wmo. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of naar beneden bij te stellen. Voor Roerdalen betekent dit voor nu een negatief effect van - € 33.000 voor 2023, oplopende naar - € 35.000 in 2025 en - € 32.000 in 2026.

Integratie uitkering sociaal domein
Voor enkele deeltaken in sociaal domein heeft nog geen overheveling plaatsgevonden naar de algemene uitkering. De bijstellingen op basis van de septembercirculaire zijn als volgt:

(bedragen * € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Ontwikkeling integratie-uitkering Sociaal deelfonds					
Participatie					
- Bijdrage exploitatiekosten SW bedrijf	15	-	-	-	-
Ontwikkeling integratie-uitkering Sociaal deelfonds	**15**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal verschil tussen meicirculaire 2022 + brief provincie juli 2022 en septembercirculaire 202	**15**	**-**	**-**	**-**	**-**

Participatie
Eerder heeft het kabinet de gemeenten, in 2020 en 2021, een bijdrage verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven als gevolg van de coronapandemie. Het kabinet stelt voor ditzelfde doel aanvullend € 10 miljoen beschikbaar voor de

periode van 1 januari tot 1 april 2022. Ten aanzien van de bijstelling van de WSW inkomsten is afgesproken dat deze rechtstreeks doorbetaald worden aan de Westrom. Voor Roerdalen betekent dit een positieve bijdrage van € 15.000 in 2022.

Overige integratie- en decentralisatie-uitkeringen

In onderstaande tabel zijn de verschillen aangegeven van de integratie- en decentralisatieuitkeringen voor de gemeente Roerdalen:

(bedragen * € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Ontwikkelingen overige integratie en decentralisatie uitkeringen					
Invoeringskosten omgevingswet	271	-	-	-	
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	44	18	18	18	18
Maatschappelijke begeleiding statushouders	21	-	-	-	-
Overige kleine aanpassingen	4	-	-	-	-
Ontwikkelingen overige integratie en decentralisatie uitkeringen	**341**	**18**	**18**	**18**	**18**
Totaal verschil tussen meicirculaire 2022 + brief provincie juli 2022 en septembercirculaire 2022	**341**	**18**	**18**	**18**	**18**

Invoeringskosten omgevingswet

In de meicirculaire 2022 is reeds aangekondigd dat het Rijk in totaal € 150 miljoen bijdraagt aan de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Deze € 150 miljoen is in deze circulaire verwerkt. Er volgt nog een stelselevaluatie, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten opnieuw in kaart worden gebracht.
Over de middelen voor de jaren 2023 tot en met 2025 volgt meer informatie in een latere circulaire. Voor Roerdalen betekent dit nu een eenmalige positieve bijdrage van € 271.000 in 2022.

Wet kwaliteitsborging bouw

De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) treedt naar verwachting vanaf 1 januari 2023 gefaseerd in werking. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere projecten. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen, gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden.
Zoals aangekondigd in de meicirculaire 2022 ontvangen gemeenten, voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wkb in 2022 een bijdrage van € 25 miljoen in aanvulling op de € 10 miljoen die eerder in 2021 is verstrekt. Daarnaast ontvangen de gemeenten na inwerkingtreding een jaarlijkse bijdrage (tot en met 2026) van € 10 miljoen voor het uitvoeren van de Wkb-taken. Zoals aangekondigd zijn de middelen in deze circulaire verwerkt. Voor Roerdalen betekent dit een positieve bijdrage van € 44.000 in 2022 en € 18.000 voor de jaren erna.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden in 2022 in totaal € 35 miljoen.
Op basis van het aantal personen van deze groep op peildatum 31 januari 2022 zijn de middelen berekend per gemeente. Voor onze gemeente betekent dit een positieve bijdrage van € 21.000.

Effect op begrotingssaldo 2022 tot en met 2026

In onderstaand overzicht is aangegeven wat het effect van de Septembercirculaire is op de begrotingssaldi voor 2022 tot en met 2026. Zoals in de inleiding al aangegeven worden deze effecten verwerkt in de begrotingswijziging over de septembercirculaire 2022.

(bedragen * € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026
Aanpassingen gemeentefondsuitkering					
Algemene uitkering	853	352	-79	-431	339
Integratie uitkering sociaal domein	15	-	-	-	-
Overige integratie en decentralisatie uitkeringen	341	18	18	18	18
Aanpassingen gemeentefondsuitkering	**1.208**	**370**	**-61**	**-413**	**357**
Aanpasingen uitgaven als gevolg van meicirculaire					
Energietoeslag plus uitvoeringskosten	-513				
invoeringskosten omgevingswet	-271				
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	-44	-18	-18	-18	-18
Doorbetaling WSW-gelden (verekening met Westrom)	-15	-	-	-	-
Maatschappelijke begeleiding statushouders	-21	-	-	-	-
Asiel (inburgering)	-17	-49	-38	-	-
Overige kleine aanpassingen	-4	-	-	-	-
Aanpasingen uitgaven als gevolg van meicirculaire	**-885**	**-67**	**-56**	**-18**	**-18**
Effect op begroot-rekeningsaldo	**323**	**303**	**-117**	**-431**	**339**